श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा- नवम्बर/दिसम्बर-२०१६

कक्षा - **शास्त्री-०३ सेमेस्टर-०५** **प्रश्नपत्रम्- ०४** गुणाः - ७०

विषयः- संस्कृतसम्भाषणम् कोड - OE-3.5.5. समयः- ११:०० तः ०२:००

दिनाङ्कः - २८/११/२०१६ ग्रन्थः - विदुरनीतिः

प्रथमान्वितिः (युनिट- १)

प्रश्नः १ द्वयोः पदच्छेदपूर्वकं सान्वयं भावार्थं कुरुत **08**

(१). सुखार्थिनः कुतो विद्या नास्ति विद्यार्थिनः सुखम्
सिखार्थीवा त्यजेद् विद्यां विद्यार्थी व त्यजेत् सुखम् ।

(२). बुद्ध्या भयं प्रण्दति तपसा विन्दते महत् ।
गुरुशुश्रूषया ज्ञानं शान्तिं योगेन विदन्ति।

(३). ईर्ष्यी धृणी न सन्तुष्टः क्रोधनो नित्यशङ्कितः ।
परभाग्योपजीवी च षडेते नित्यदुःखिताः ।।

प्रश्नः २ निम्नलिखितयोः कस्यचिदेकस्य उत्तरं लिखतु । **08**

(१). विदुरनीत्यनुसारं सत्पुरुषाशीलस्य निरूपणं क्रियताम्।

(२). विदुरनीत्यनुसारं मितभोजनस्य गुणान् निरूपयत।

प्रश्नः ३ द्वयोः टिप्पणी कार्या । **04**

(१) अभिवादनशीलः वर्धते (३) सुभाषिता वाक्

(२) शान्तो हि पण्डितः (४) शीलं प्रधानम्

प्रश्नः ४ पञ्चानामुत्तराणि लिखत । **05**

(१) कः श्रियो वधः ?

(२) कैः मैत्रीं समाचरेत् ?

(३) किं न संरोहति?

(४) कति अग्नयो मनुष्येण परिचर्याः?

(५) कैः सह विरोधः न कर्तव्यः ?

(६) के अकस्मादेव कुप्यन्ति ?

(७) कौ पुरुषौ स्वर्गस्योपरि तिष्ठतः ?

द्वितीयान्वितिः (युनिट- २)

प्रश्नः ५ द्वयोः पदच्छेदपूर्वकं सान्वयं भावार्थं कुरुत **08**

(१) समृद्धाः गुणतः केचिद् भवन्ति धनतोऽपरे
धनवृद्धान् गुणैर्हीनान् धृतराष्ट्र विवर्जय

(२) अन्यो धनं प्रत्यगतस्य भुङ्क्तेवयांसि चाऽग्निश्च शरीरधातून्
द्वाभ्यामयं सह गच्छत्वमुत्र पुण्येन पापेन च वेष्ट्यमानः

(३) विद्याशीलवयोवृद्धान् बुद्धिवृद्धांश्च भारत
धनाभिजातवृद्धांश्च नित्यं मूढोऽवमन्यते ।

प्रश्नः ६ निम्नलिखितयोः कस्यचिदेकस्य उत्तरं लिखत। 08

(१) पुण्यो हि अलोभः आत्मा इत्येतत् स्पष्टयत।

(२) सन्तापात् किं किं भ्रश्यते इति विदुरनीतिमनुसृत्य लिख।

प्रश्नः ७ द्वयोः टिप्पणी कार्या। 04

(१) कीर्तिमान् महीयते (३) कल्याणे मनः कुर्यात्

(२) धृतिमयी नौका (४) किं केन जयेत्

प्रश्नः ८ निम्नेषु पञ्चानामुत्तराणि लिखत। 05

(१) के मृतकल्पाः भवन्ति ?

(२) छिद्रोदकुम्भात् किं स्रवते?

(३) नरकस्य द्वारं कतिविधम्?

(४) कः श्रियं हरति?

(५) कति श्रियः समिधः ?

(६) धर्मस्य मार्गः कतिविधः ?

(७) कीदृशं धनं हेयम्?

तृतीयान्वितिः (युनिट - ३)

प्रश्नः ९ द्वयोः पदच्छेदपूर्वकं सान्वयं भावार्थं कुरुत 08

(१) पितृपैतामहं राज्यं प्राप्तवान् स्वेन कर्मणा
वायुरभ्रमिवाऽऽसाद्य भ्रंशयत्यनये स्थितः ॥

(२) एकं विषरसो हन्ति शस्त्रेणैकश्च वध्यते।
सराष्ट्रं सप्रजं हन्ति राजानं मन्त्रविप्लवः ॥

(३) यथा मधु समादत्ते रक्षन् पुष्पाणि षट्पदः
तद्वदर्थान् मनुष्येभ्यः आदद्यादविहिंसया ॥

प्रश्नः १० निम्नलिखितयोरेकस्य उत्तरं लिखत। 08

(१) विदुरनीत्यनुसारं अनर्थाः आत्मवन्तं प्रजहतीति निरूपयत।

(२) विदुरनीत्यनुसारं भृत्यवात्सल्यं निरुपयत

प्रश्नः ११ एकस्य टिप्पणी कार्या। 02

(१) चारचक्षुः भवेत् नृपः

(२) लोकरञ्जकः

प्रश्नः १२ निम्नेषु द्वयोः लघूत्तरं लेख्यम्। 02

१. किदृशः वक्ता श्रोता च दुर्लभः?

२. राजा प्रथमं कं जयेत्?

३. दीनसेवया किं अश्नुते?

४. काः गृहस्य श्रियः उक्ताः ?

***